

ROBERT PH. DOLLFUS (1887-1976)

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE*

Jeden ze wspaniałej plejady parazytologów francuskich, uczeń E. Brumpta i R. Blancharda, urodził się 20 VII 1887 r. w Paryżu, w rodzinie protestanckiej o tradycjach naukowych. Ojciec Gustave F. Dollfus był cenionym geologiem, kuzyn Adrien Dollfus — przyrodnikiem.

Otrzymał wprawdzie staranne wykształcenie klasyczne, chociaż nie spożytkowane bezpośrednio w dalszej karierze naukowej, wywarło ono jednak duży wpływ na Jego prace przyrodnicze. Nie mając jeszcze 20 lat pracował najpierw w laboratorium parazytologicznym Alfreda Giarda, a później na Wydziale Medycznym u prof. R. Blancharda w jego stacji naukowej w Wimereux.

Pierwszą pracę, tzn. notatkę o metacerkariach (zreferowaną na IX Międzynarodowym Kongresie Zoologicznym w Monaco w 1913 r.), ogłosił w roku 1912 będąc jeszcze studentem zoologii.

Wojnę 1914-1918 przeżył jako sanitariusz (brancardier), a później pomocnik lekarza (médecin auxiliaire) i został odznaczony krzyżem „le Croix de Guerre”.

Przez całe 20-lecie międzywojenne był związany z pracownią w l'École Pratique des Hautes Études przy Muzeum Przyrodniczym (Muséum National d'Histoire Naturelle). Wyjeżdżał



* W tytule podano inicjały jakich używał Zmarły w swych publikacjach, choć autor posiada w swej kolekcji odbitek wiele prac, w których profesor Dollfus własnoręcznie skreślał pozostałe litery poza pierwszą z pierwszego imienia.

Fotografię reprodukuje się dzięki uprzejmości dr Christiane Beyssade-Dufour.

w celach naukowych do Maroka (1923-1928), nad Morze Czerwone (1928-1929), a także brał udział w wyprawie do Arktyki (1929-1930) na statku „Pourquoi-pas”. Praca w laboratorium „Pêches et productions coloniales d'origine animale” z natury rzeczy skierowała Jego uwagę na ryby i skorupiaki, których pasożytom poświęcił się bez reszty. Niezwykle pracowity, wykorzystujący każdą chwilę i okoliczności dla zbierania materiałów, pozostawił po sobie ponad 400 publikacji ze wszystkich niemal dziedzin parazytologii, głównie systematycznej. Ogłaszano je w *Annales de Parasitologie Humaine et Comparée* (od 1923 r.) w *Bulletin du Muséum National d'Histoire Naturelle*, w *Archives de l'Institut Pasteur du Maroc* i in.

W zagadnieniach systematyki większości grup pasożytów był bezspornym autorytetem i mimo że oficjalnie nie figuruje Jego nazwisko, ma niemałe zasługi w opracowaniu tekstu ostatniego (1961) Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Zoologicznej.

Przez wiele lat zbierał materiały do tasiemców z grupy *Tetrarhynchidea*. Opublikowane jako „*Recherches critiques sur les Tétrarhynques*” w czasie okupacji Francji w 1942 r., stały się podstawą do nadania Mu w 1941 r. stopnia naukowego Docteur ès Sciences. *Tetrarhynchidea* były także przedmiotem Jego dalszych zainteresowań, uwiecznionych opisaniem w 1966 r. dwu nowych form planktonowych.

Od roku 1932 brał czynny udział w organizowaniu Stacji Parazytologicznej w Richelieu (Indre et Loire). Spędzał tam w ostatnim okresie życia niemal każde lato, wyjeżdżając po dorocznych posiedzeniach Congrès de l'Association française pour l'avancement des Sciences. Od roku 1944 do 1975 był centralną osobą Stacji, jej twórczym i opiekuńczym duchem. Prowadzone tu badania parazytofauny zostały zebrane w grubym tomie *Annales de Parasitologie*. Każdego roku wiosną, a czynił tak przez wiele lat, udawał się na miesiąc lub dwa do Rabatu do l'Institut Scientifique Chérifien. Wynikiem były liczne prace ogłaszane m. in. jako *Miscellanea helminthologica Marocana* w *Archives de l'Institut Pasteur du Maroc*.

Profesor Dollfus — mimo zainteresowań czysto badawczych i bezwzględного oddania problematyce naukowej — nie ustrzegł się godności i obowiązków organizacyjnych. Dnia 9 I 1940 r. został przewodniczącym Société Zoologique de France. Złożył wtedy deklarację: „mon ambition, car j'en ai une, est de continuer encore longtemps à mettre toutes mes efforces au service de la zoologie”. A więc, mimo że całe życie poświęcił parazytologii, zawsze uważał ją za część zoologii, a siebie za zoologa. W roku 1941 został zastępcą dyrektora (directeur-adjoint), a później dyrektorem (1944) w l'École Pratique des Hautes Études, w 1942 r. — profesorem, a w 1944 dyrektorem naukowym Centre Nationale de la Re-

cherche Scientifique. Od roku 1940 powołany na członka korespondenta Muzeum, nie był uhonorowany katedrą profesorską, co nie przeszkodziło Mu czynnie pracować i otaczać się licznymi i nierzadko znakomitymi pracownikami nauki.

W roku 1957 przeszedł na emeryturę otrzymując tytuł Oficera Legii Honorowej. Fakt ten niewiele zmienił. Pracuje nadal twórczo, ogłasza drukiem zarówno materiały dawniej zebrane, jak i nowe. Z dawniej zebranych publikuje np. III tom wyników misji w Egipcie (w 1959), monografię nicieni, wijów itd. Bierze udział w licznych sympozjach i kongresach krajowych i międzynarodowych. Mimo 87 lat i wyraźnego przemęczenia, aktywnie uczestniczył w pracach II Multikolokwium Parazytologów Europejskich w Trogirze w 1975 r.; w czasie ICOPA III (1974) w Monachium przyznano Mu godność Członka Honorowego Światowej Federacji Parazytologów (World Federation of Parasitologists).

Kontakty Profesora Dollfusa z parazytologią polską były szczególnie żywe. Uczestniczył m. in. w 2 Zjazdach PTP — w 1958 r. w Lublinie oraz w 1961 r. w Olsztynie, gdzie też otrzymał tytuł członka honorowego naszego Towarzystwa.

W czasie zjazdów międzynarodowych zawsze utrzymywał żywy kontakt z polskimi parazytologami, a gdy autor niniejszego wspomnienia nawiązał z Nim łączność zaraz po II wojnie światowej, nie omieszkał zapytać o to, kto z parazytologów polskich przeżył zawieruchę wojenną.

Zmarł 19 lutego 1976 r. w Paryżu w wieku 89 lat, po ponad 60-letniej niezmordowanej pracy, pozostawiając po sobie pamięć wielkiego uczonego, erudyty i klasycznego systematyka w nowoczesnym znaczeniu. Nauka światowa i francuska straciły wybitnego parazytologa, a parazytology polscy także oddanego Przyjaciela.